

Jak analizować wiersz

Analiza wiersza – badanie budowy wiersza: kompozycja, określenie podmiotu lirycznego, rozpoznanie zabiegów poetyckich

Interpretacja wiersza – badanie utworu, dzięki któremu powinno się odpowiedzieć na pytanie, czemu służą określone zabiegi poetyckie – jaki sens wynika z wiersza; jaki efekt osiągnął poeta, jakie są związki z epoką, kulturą, biografią autora itp.

Analiza i interpretacja wiersza są ściśle ze sobą powiązane i powinny być przeprowadzane równolegle.

Pojęcia potrzebne przy analizie i interpretacji:

Podmiot liryczny – fikcyjna postać mówiąca, wypowiada swoje przeżycia, refleksje, poglądy. Może wypowiadać się wprost, co rozpoznajemy po formach gramatycznych wyrazów (**liryka bezpośrednia**) lub ukrywać się (**liryka pośrednia**); może wypowiadać się w e własnym imieniu (**podmiot jednostkowy**) lub w imieniu zbiorowości (**podmiot zbiorowy**).

Monolog liryczny – wypowiedź podmiotu lirycznego. Na ogół ma formę wyznania, niekiedy dialogu.

Bohater liryczny – postać pojawiająca się w wierszu, której nie można utożsamiać z **podmiotem lirycznym**

Sytuacja liryczna - jedna z głównych kategorii teoretycznych liryki określająca sytuację podmiotu lirycznego, jego relacje ze światem, status wewnętrzny.

Środki stylistyczne – patrz rozdział : **Środki stylistyczne**

Interpretacja wiersza w punktach:

1. Zwróć uwagę na autora, tytuł, datę i miejsce powstania utworu, motto i dedykację (jeśli są w utworze). Wszystkie te elementy mogą podsunąć Ci trop interpretacyjny; Spróbuj postawić tezę interpretacyjną;
2. Określ swoje pierwsze wrażenie. O czym mówi utwór? Jaki jest jego nastrój?;
3. Określ podmiot liryczny – czy da się ustalić jego płeć, wiek, zainteresowania, poglądy itp.? Określ typ liryki (bezpośrednia, pośrednia);
4. Określ adresata. Czy jest to konkretna osoba lub grupa (czyli liryka zwrotu do adresata).
5. Określ temat wiersza, czyli o czym podmiot liryczny mówi do odbiorcy?
6. Zbadaj ukształtowanie wypowiedzi poetyckiej
  - w jaki sposób mówi podmiot liryczny (w sposób humorystyczny, poważny, zaangażowany, ironiczny, z dystansem?
  - Jakie środki artystyczne wykorzystuje i czemu one służą? (patrz: rozdział [Środki stylistyczne](#))
  - jak zbudowany jest utwór- liczba strof, wersyfikacja itp.
  - Czy pojawiają się jakieś uniwersalne toposy, co one oznaczają?
7. Określ typ liryki ze względu na poruszony temat (miłosna, patriotyczna, refleksyjna itp.
  - uwzględnij miejsca nacechowane znaczeniowo: tytuł, pointa;
  - - określ gatunek.
8. przywołaj ewentualne konteksty (nawiązania do biografii autora, epoki, wydarzeń historycznych itp.)
10. Odnieś się do tezy. Podsumuj wypowiedź.